ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1945

Vyhlásené: 07.11.1945 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

110.

Dekret presidenta republiky
ze dne 27. října 1945
o organisaci lidové a umělecké výroby.

K návrhu vlády a po dohodě se Slovenskou národní radou ustanovuji:

I. Všeobecná ustanovení.

§ 1.

Aby se zajistily zdravé vývojové předpoklady lidové a umělecké výroby, bude toto výrobní odvětví na příště provozováno podle ustanovení tohoto dekretu a nařízení, vydaných k jeho provedení.

§ 2.

Lidovou a uměleckou výrobou se rozumí v tomto dekretu domácká práce a domácká výroba s omezením, uvedeným v § 3, odst. 3, dále umělecko-řemeslná a umělecko-průmyslová výroba.

§ 3.

(1) Domáckou prací se rozumí práce domáckých dělníků, domáckých živnostníků nebo osob, které byly postaveny na roveň domáckým dělníkům nebo domáckým živnostníkům, pokud tato práce se provádí na účet podnikatele domácké práce.

a) Za domácké dělníky pokládají se osoby, které vyrábějí nebo zpracovávají zboží z příkazu a na účet jednoho nebo několika podnikatelů domácké práce nebo zprostředkovatelů zpravidla ve svých obydlích nebo v dílnách, jež si samy zvolily, pokud tuto činnost vykonávají buď samy, nebo s příslušníky své rodiny a neprovozují v tomto oboru živnosti podle živnostenského řádu.

b) Za domácké živnostníky pokládají se oni živnostníci, kteří ve svém oboru vyrábějí nebo zpracovávají zboží z příkazu a na účet jednoho nebo několika podnikatelů domácké práce nebo zprostředkovatelů mimo jejich provozovnu, zpravidla ve svých obydlích nebo vlastních dílnách, a sami podstatně na kuse pracují; při tom nerozhoduje, dodávají-li sami suroviny a pomocné látky potřebné k výrobě nebo zpracování úplně nebo částečně.

c) Ministr průmyslu může - pokud jde o Slovensko v dohodě s pověřencem Slovenské národní rady pro průmysl a obchod - vyhláškou v Úředním listě republiky Československé nebo v jednotlivých případech výměrem stanoviti, že určité skupiny osob hospodářsky slabých nebo jednotlivé takové osoby, které jsou v podobném postavení jako domáčtí dělníci, zejména domáčtí živnostníci, kteří pracují s více než dvěma cizími pomocnými silami, jsou na roveň postaveni některému z okruhu osob uvedených pod písmenou a) a b).

(2) Domáckou výrobou se rozumí výroba, provozovaná jako vedlejší zaměstnání výrobcem samotným nebo pouze s přispěním příslušníků vlastní jeho domácnosti, a to v jeho obydlí nebo v jeho dílně na vlastní jeho účet a nebezpečí.

(3) Ustanovení tohoto dekretu nevztahují se však na takovou domáckou práci nebo výrobu, která je tak jednoduchá a mechanická, že neklade nároku na technicky nebo výtvarně tvořivou inteligenci pracovníkovu, leda že by šlo o domáckou práci nebo výrobu rukodílnou, která není provozována hromadně.

(4) Umělecko-řemeslnou a umělecko-průmyslovou výrobou se rozumí výroba předmětů, majících uměleckou úroveň nebo vyjadřujících osobitou tvůrčí činnost.

(5) Podrobnější vymezení domácké práce a domácké výroby, umělecko-řemeslné a umělecko-průmyslové výroby, spadající pod ustanovení tohoto dekretu, ponechává se ministru průmyslu - pokud jde o Slovensko v dohodě s pověřencem Slovenské národní rady pro průmysl a obchod -, který rozhoduje také v případě pochybnosti. Opatření všeobecné povahy budou vyhlášena v Úředním listě republiky Československé.

II. Ústředí lidové a umělecké výroby.

§ 4.

(1) Organisováním a řízením lidové a umělecké výroby pověřuje se Ústředí lidové a umělecké výroby (v dalším Ústředí).

(2) Ústředí je veřejnoprávní korporací se sídlem v Praze.

§ 5.

(1) Členy Ústředí jsou:

a) výrobní družstva domáckých dělníků, domáckých živnostníků, nebo osob, které jim byly postaveny na roveň domáckých výrobců, uměleckých řemeslníků a podnikatelů uměleckého průmyslu, pokud se tento dekret na jejich činnost vztahuje;

b) domáčtí dělníci, domáčtí živnostníci nebo osoby, které jim byly postaveny na roveň, a domáčtí výrobci; všechny tyto osoby však jen potud, pokud se tento dekret na jejich činnost vztahuje a pokud nejsou členy družstev, uvedených pod písmenou a);

c) organisace, které sdružují osoby uvedené pod písmenou b) za jejich společnými hospodářskými zájmy, nebo které si vytkly za účel ideově nebo hmotně podporovat výrobu, na kterou se tento dekret vztahuje, vyjímajíc však všechny veřejnoprávní svazy s povinným členstvím;

d) podnikatelé domácké práce, na něž se tento dekret vztahuje;

e) umělečtí řemeslníci a podnikatelé uměleckého průmyslu, bez újmy povinného členství v jiné hospodářské organisaci, a jejich organisace, které je sdružují za jejich společnými hospodářskými zájmy, nebo které si vytkly za účel ideově nebo hmotně je podporovat, vyjímajíc však veřejnoprávní svazy s povinným členstvím.

(2) Všechny osoby, družstva, po případě organisace, které podle tohoto dekretu jsou členy Ústředí, jsou povinny oznámit to Ústředí uvádějíce okolnosti, které jejich členství zakládají, a to do 30 dnů ode dne počátku účinnosti tohoto dekretu, po případě do 15 dnů ode dne, kdy zahájily činnost nebo provoz podniku, zakládající členství.

§ 6.

(1) Úkolem Ústředí je všestranná péče o lidovou a uměleckou výrobu, aby z ní bylo vytvořeno silné, jednotně organisované a technicky dokonalé výrobní odvětví, prostředek sociálního povznesení pracujících lidí a tvořivý nástroj lidového i vyššího umění. Ústředí zastupuje zájmy svých členů a výrobních odvětví, na něž se jeho činnost vztahuje.

(2) Ústředí zejména:

a) organisuje územně a odborně veškerou lidovou a uměleckou výrobu, působí - pokud to považuje za účelné - ke sdružování výrobců v družstva a pečuje o jejich odborné vedení a řádné hospodaření. Stanovy nových družstev podléhají předběžnému schválení Ústředím;

b) propaguje výrobní odvětví, spadající do jeho péče, nejúčinnějšími prostředky, zejména pečuje o výstavnictví lidové a umělecké výroby a o její účast na veletrzích domácích i zahraničních;

c) pečuje o soustavné informování členstva i veřejnosti ediční a publicistickou činností;

d) dbá o dobrou sociální úroveň členů;

e) zprostředkuje svým členům potřebný úvěr pro jejich výrobu;

f) pořizuje a vede přesnou evidenci lidové a umělecké výroby, sleduje její stav a změny jak na území Československé republiky, tak i mimo ně;

g) obstarává pro veřejnou správu všechny potřebné informace, týkající se lidové a umělecké výroby;

h) spolupracuje s příslušnými úřady a institucemi v cenových, mzdových a sociálních otázkách lidové a umělecké výroby;

ch) pečuje o dobrou jakost výrobků členů;

i) pečuje o účelné řízení členské výroby, zejména o její účelné rozvržení;

j) pečuje o odbyt výrobků členů a o nákup výrobních prostředků.

§ 7.

Ministr průmyslu může - pokud jde o Slovensko v dohodě s pověřencem Slovenské národní rady pro průmysl a obchod - vyhláškou v Úředním listě republiky Československé

a) pověřiti Ústředí, aby pod jeho dozorem provádělo určité úkoly v rámci tohoto dekretu;

b) stanoviti pro členy Ústředí závazné podmínky, za kterých se smí lidová a umělecká výroba provozovati;

c) vyhlásiti v zájmu zajištění prosperity lidové a umělecké výroby na návrh Ústředí, které druhy výrobků smějí býti na příště vyráběny pouze členy Ústředí.

§ 8.

(1) Členové Ústředí jsou povinni napomáhat ze všech sil ke splnění jeho úkolů. Mají zejména tyto povinnosti:

a) dbáti nařízení a opatření, vydaných Ústředím;

b) na požádání orgánů Ústředí dát jim kdykoliv vysvětlení o svém podniku nebo o své výrobě, zvláště pokud jde o množství vyrobeného zboží, způsobu práce, skladových zásobách, zásobách surovin a polotovarů, jakož i o jiných okolnostech, týkajících se výkonnosti podniku a jeho skladu;

c) dovolit orgánům Ústředí shlédnout a vyšetřit své podniky nebo svou výrobu, nahlédnout do obchodních a hospodářských knih, obchodních uzávěrek a všech záznamů, pokud je toho ke splnění úkolů Ústředí třeba;

d) platit včas a řádně příspěvky.

(2) Orgány, pověřené výkony podle odstavce 1, písmena b) a c) jsou povinny zachovávat po dobu trvání funkce i po jejím skončení úplnou mlčenlivost o všech věcech, o kterých se dověděly při své činnosti nebo v souvislosti s ní, zejména o každém obchodním a výrobním tajemství. Výsledku šetření ani okolností při něm zjištěných nesmí být použito k jiným účelům, než k těm, jichž se týká tento dekret.

§ 9.

V rámci svěřených mu úkolů je Ústředí oprávněno vydávat pro své členy závazné směrnice a příkazy.

§ 10.

(1) V čele Ústředí je předsednictvo a správní výbor.

(2) Předsednictvo Ústředí má 4 členy, z nichž 2 musí býti Slováci. Členy předsednictva jmenuje a odvolává ministr průmyslu, pokud jde o slovenské členy v dohodě s pověřencem Slovenské národní rady pro průmysl a obchod. Funkční období předsednictva trvá 4 roky. Ministr průmyslu jmenuje v dohodě s pověřencem Slovenské národní rady pro průmysl a obchod z předsednictva předsedu na polovinu funkčního období vždy tak, aby se během funkčního období vystřídal Čech se Slovákem. Pokud členové předsednictva nezastávají funkci předsedy, působí jako jeho náměstkové.

(3) Správní výbor Ústředí má 16 členů. Jeho členy jsou vedle předsednictva oba předsedové nákupních a prodejních družstev (§ 16, odst. 1). Zbývajících 10 členů správního výboru jmenuje ministr průmyslu v dohodě se zúčastněnými ministry; pokud jde o polovinu z nich, jest třeba také dohody s pověřencem Slovenské národní rady pro průmysl a obchod a se zúčastněnými pověřenci Slovenské národní rady.

§ 11.

(1) Předsednictvo spravuje běžné záležitosti Ústředí a ustanovuje jeho zaměstnance.

(2) Služební poměry zaměstnanců se upravují soukromoprávními smlouvami.

§ 12.

(1) Předseda nebo jeho náměstek s vedoucím úředníkem nebo jeho zástupcem zastupují Ústředí na venek, majíce postavení zákonných zástupců. Rozsah jejich zastupitelské moci může být omezen stanovami (§ 13, odst. 1) s účinkem proti třetím osobám.

(2) Listiny, kterými se Ústředí majetkoprávně zavazuje, vyžadují podpisů předsedy nebo jeho náměstka a vedoucího úředníka nebo jeho zástupce.

§ 13.

(1) Správní výbor usnáší se o stanovách Ústředí, jakož i o jejich případných změnách. Stanovy schvaluje ministr průmyslu - pokud se týkají Slovenska v dohodě s pověřencem Slovenské národní rady pro průmysl a obchod - a vyhlásí je v Úředním listě republiky Československé.

(2) Správní výbor zejména

a) sestavuje rozpočet a schvaluje závěrečný účet;

b) stanoví výši členských příspěvků [§ 19, odst. 1, písm. a)];

c) usnáší se o nabývání nemovitého majetku a o jiných majetkově-právních jednáních, jež vybočují z rámce běžné a obvyklé činnosti.

§ 14.

(1) Správní výbor jmenuje 24 členný poradní sbor z lidových a uměleckých výrobců a ze zástupců organisací, uvedených v § 5, odst. 1, písm. c) a e).

(2) Tento poradní sbor se svolává nejméně dvakráte do roka. Vyslovuje se zejména o návrzích, které mu předsednictvo předkládá k posouzení a usnáší se sám o návrzích, které pokládá za vhodné správnímu výboru doporučit.

§ 15.

(1) Ústředí má po jednom technickém a výtvarnickém zvelebovacím oddělení (v dalším jen zvelebovací oddělení) pro země Českou a Moravskoslezskou a pro Slovensko. Tato oddělení pečují soustavně a prakticky o technickou a výtvarnou úroveň lidové a umělecké výroby spolu s úřady a organisacemi, touto péčí se již zabývajícími. Dozírají zejména na jakost lidových a uměleckých výrobků a značkují je co do původnosti národní svéráznosti a umělecké hodnoty.

(2) Ministr průmyslu se zmocňuje, aby v dohodě s pověřencem Slovenské národní rady pro průmysl a obchod dočasně pověřil Státní ústav pro zvelebování živností v Turč. Sv. Martině vykonáváním technických úkolů zvelebovacího oddělení pro Slovensko.

§ 16.

(1) Ústředí bude vykonávati působnost uvedenou v § 6, odst. 2, písm. j) prostřednictvím dvou nákupních a prodejních družstev v Praze a Bratislavě, která se ustaví ze členů Ústředí, uvedených v § 5, odst. 1. Úkolem těchto družstev je zejména pečovati o odbyt výrobků členů Ústředí na trhu domácím i zahraničním a o nákup surovin, pomocných látek, strojů a přístrojů pro členy.

(2) K účelu uvedenému v odstavci 1 mohou družstva zříditi obchodní domy, které budou především vzorkovnou a prodejnou výrobků členů. Dále mohou zříditi vhodnou síť prodejen na území Československé republiky i mimo ně.

(3) Nákupní a prodejní družstva nebo jimi pověřené podniky nebo organisace výrobců jsou jediné oprávněny vyvážeti výrobky členů Ústředí a vůbec dbáti o hospodářské využití dalších příležitostí, jež by se na poli lidové a umělecké výroby vyskytly.

§ 17.

(1) Ústředí může k lepšímu plnění svých úkolů zříditi odbočky všude tam, kde toho je třeba.

(2) Úkoly odboček určí Ústředí.

§ 18.

(1) Ministr průmyslu vydá v dohodě s příslušnými ministry - pokud jde o Slovensko v dohodě s pověřencem Slovenské národní rady pro průmysl a obchod a s příslušnými pověřenci Slovenské národní rady - pokyny pro činnost Ústředí, jeho zvelebovacích oddělení a nákupních a prodejních družstev.

(2) Ministr průmyslu - pokud jde o Slovensko v dohodě s pověřencem Slovenské národní rady pro průmysl a obchod - dozírá na činnost Ústředí, jeho zvelebovacích oddělení a nákupních a

prodejních družstev a může jejich činnost i hospodaření kdykoliv svými nebo jím pověřenými orgány přezkoumávati.

§ 19.

(1) Ústředí si opatřuje prostředky k plnění svých úkolů:

a) z pravidelných členských příspěvků, jejichž výši stanoví správní výbor. Výše členských příspěvků budiž odstupňována podle skupin členů podle zásady, aby členové skupin sociálně slabších platili příspěvky úměrně nižší. V jednotlivých případech zvláštního zřetele hodných může Ústředí členské příspěvky prominout;

b) z podílů na čistém zisku obou nákupních a prodejních družstev;

c) z pořádkových pokut, které uložilo svým členům pro neplnění povinností (§ 20, odst. 1);

d) z výtěžků jiných akcí, které Ústředí bude provádět v rámci své činnosti;

e) ze subvencí a darů.

(2) Příspěvky členů se vymáhají politickou exekucí na podkladě výkazu nedoplatků, jehož vykonatelnost potvrdil předseda Ústředí.

III. Trestní ustanovení.

§ 20.

(1) Předsednictvo Ústředí může potrestat členy, kteří úmyslně nebo z nedbalosti jednají proti jeho pokynům nebo neodstraňují závadný stav přes předchozí písemnou výzvu v přiměřené lhůtě, pořádkovou pokutou do 10.000 Kčs.

(2) Proti nálezu, jímž byla uložena pořádková pokuta, lze si stěžovati k ministru průmyslu do 15 dnů po doručení nálezu. Ministr rozhodne, a to ve věcech, týkajících se Slovenska, po dohodě s pověřencem Slovenské národní rady pro průmysl a obchod, o stížnosti s konečnou platností.

(3) Pořádkové pokuty se vymáhají politickou exekucí na podkladě nálezu předsednictva, jehož vykonavatelnost potvrdil předseda Ústředí.

§ 21.

Jednání a opominutí, příčící se ustanovením tohoto dekretu nebo předpisům vydaným k jeho provedení, trestají okresní národní výbory na návrh Ústředí pokutou do 100.000 Kčs; pro případ nedobytnosti pokuty buď uložen náhradní trest vězení podle míry zavinění do 6 měsíců.

IV. Společné a závěrečné ustanovení.

§ 22.

Dosavadní předpisy o domácké práci zůstávají ustanoveními tohoto dekretu nedotčeny, s výjimkou předpisu zákona ze dne 10. června 1943, č. 76 Sl. z., o organisaci lidového průmyslu.

§ 23.

Tento dekret nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provede jej ministr průmyslu v dohodě se zúčastněnými ministry.

Dr. Beneš v. r.

Fierlinger v. r.

Laušman v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.